Kittilän kunnan lausunto Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan ehdotuksesta

Khall 20.01.2026 § 13
650/10.02.00/2025

Valmistelija Kunnanjohtaja Timo Kurula, puh. 040 595 7597

Lapin liitto on alkanut laatimaan Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavaa vuonna 2020 Sodankylän kunnan esityksestä. Vaihemaakuntakaavan tarkoituksena on ratkaista Sakatin kaivoshankkeen kaivostoimintaan liittyvät maakunnalliset ja seudulliset alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet.

Kyseinen kaivoshanke lisää pendelöintiä Kittilästä Sodankylään ja tie numero 80 vaatisi valtiolta lisää rahaa sen kunnon ylläpitämiseen. Vaihemaakuntakaavan selostusosassa sivutaan myös ns. Tunturirataa, jota Kittilän kunta pitää tärkeänä tulevaisuuden hankkeena.

Maakuntakaava laaditaan vaihemaakuntakaavana siten, että kaavassa käsitellään lähtökohtaisesti vain kaivoshanketta koskevat teemat. Vaihemaakuntakaava koskee kaivoshankkeen edellyttämiä muutoksia voimassa olevaan Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 Sodankylän kunnan alueella. Vaihemaakuntakaava kumoaa voimassa olevan maakuntakaavan niiltä osin kuin uudessa vaihemaakuntakaavassa osoitetaan muutoksia.

Maakuntakaavoitusta ohjaa alueidenkäyttölaki sekä maankäyttö- ja rakennusasetus (AKL 5.2.1999/132, MRA 10.9.1999/895). Alueidenkäyttölain nimi oli 31.12.2024 saakka maankäyttö- ja rakennuslaki

Lapin liitto pyytää vastausta 30.1.2026 mennessä.

Lausuntonaan Kittilän kunta toteaa seuraavaa:

Lapin liitto on laatimassa Sodankylän kunnan pyynnöstä Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavaa. Tavoitteena on Sakatin monimetalliesiintymän malmivarojen hyödyntämiseen tarvittavan kaavan ja luvituksen saattaminen eteenpäin.

Sakatin kaivoshankkeen YVA-menettelyn yhteydessä on tehty muun muassa Viiankiaavan Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointi, YVA-menettelyn yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista ja YVA-menettelyn jälkeen laadittu arviointi kaivoshankkeen vaikutuksista Viiankiaavan Natura-alueen luonnonarvoihin.

Hankkeen toteuttaminen vaatii luonnonsuojelulain 39 §:n mukaisen valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen poiketa Natura-suojelusta. Natura-suojelusta poikkeamista koskeva hakemus saatetaan tässä tapauksessa vireille ympäristöministeriössä ennen ensimmäisen hanketta koskevan suunnitelman, eli käytännössä vaihemaakuntakaavan, hyväksymistä.

Poikkeamispäätöksen edellytyksenä on, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä, eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Kaavaselostuksen sivulla 10 todetaan

seuraavaa: koska Natura-arvioinnin päivityksen perusteella ei voida varmistua siitä, että Sakatin kaivoshanke ei merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 – verkostoon, tulee Lapin liiton hallituksen
esittää valtioneuvostolle luonnonsuojelulain mukaista poikkeamispäätöstä. Mahdollisen myönteisen poikkeamispäätöksen jälkeen Lapin liiton valtuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan. Aikataulun mukaan hyväksyminen tapahtuisi vuonna 2027.

Koska käytännössä poikkeamispäätös on Valtioneuvoston harkinnassa, ei Kittilän kunnalla ole asiassa enempää lausuttavaa.

Esittelijä — Kunnanjohtaja Kurula Timo

Päätösehdotus — 1) Kittilän kunnanhallitus päättää esittää lausuntonaan esittelytekstissä esille tuodun.
2) Kittilän kunnanhallitus esittää olevan tarpeen nostaa infrastruktuurin osalta tie- ja raideliikenteen määrärahojen nostoa Lapin alueella. Kunnanhallitus ei pidä tyydyttävänä Lapin tiemäärärahojen nykyistä kehitystä

Päätös — Esitys hyväksyttiin.